

Vägledning till att ta fram och använda urvalskriterier för projekt inom Leader 2023–2027

Uppdaterad den 16 juni 2022. Dokumentet uppdateras löpande.

Innehåll

Vägledning till att ta fram och använda urvalskriterier för projekt inom Leader 2023–2027.....	1
Vad är urvalskriterier?	3
Urvalskriteriernas funktion inom Leader	3
Så är urvalskriterierna uppbyggda	4
Maxpoäng.....	4
Bedömningsgrund(er)	5
Antal poängsteg.....	5
Poängkrav.....	5
Så fungerar poängsättningen	6
Ta fram urvalskriterier	8
Generella eller insatsområdesspecifika kriterier?	8
Formulera kriterierna som påståenden	9
Kriterier som inte kan verifieras vid ansökningstillfället är mer osäkra	9
Koppla varje kriterium till ett syfte eller ett mål.....	9
Grundvillkor.....	10
Användning och bedömning av urvalskriterierna	11
Poängsättning	11
Motiveringen till poängbedömningen	12
Uppföljning	13

Vad är urvalskriterier?

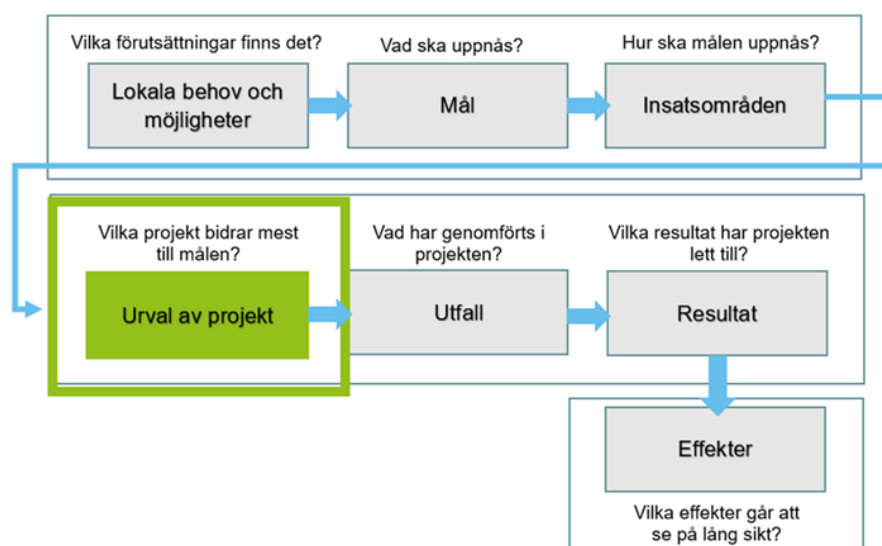
Urvalskriterier är ett verktyg som ska hjälpa till att prioritera mellan ansökningar om stöd till projekt. Med kriteriernas hjälp kan de projekt väljas ut som bäst kan bidra till målen i varje leaderområdes lokala utvecklingsstrategi. Kriterierna ska också bidra med tydlighet och transparens. De ska säkerställa en beslutsprocess som är lika för alla som söker stöd där inga intressekonflikter påverkar urvalet av projekt.

Ett urvalskriterium beskriver en förutsättning som antas kunna bidra till ett visst syfte eller mål. Om ett projekt anses ha denna förutsättning antas det alltså kunna bidra till syftet eller målet. Varje urvalskriterium har tillhörande bedömningsgrunder som ska hjälpa till att bedöma om, och i vilken utsträckning, projektet har den här förutsättningen.

Urvalskriterierna tas fram av LAG i varje leaderområde och genom samarbeten mellan leaderområden. Enligt EU:s förordning 2021/1060 i artikel 33.3 är det LAG:s uppgift att ”införa ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och kriterier som inte leder till intressekonflikter och som säkerställer att ingen enskild intressegrupp styr besluten om urval.”

Urvalskriteriernas funktion inom Leader

Figur 1 visar den så kallade interventionslogiken för Leader. Interventionslogiken beskriver på vilket sätt Leader är tänkt att leda till förändring i samhället. På den översta raden beskrivs det förberedande arbetet inför en ny programperiod med att identifiera lokala behov och möjligheter, sätta upp mål och utforma insatsområden som verktyg för att uppnå målen. Den andra raden i figuren beskriver genomförandet under programperioden där urvalskriterierna ska identifiera de projekt som bäst kan bidra till att målen uppnås, för att sedan generera resultat som blir bestående i form av långsiktiga samhällseffekter.

Figur 1 Interventionslogiken för Leader. Urvalskriteriernas roll är att hjälpa till i urvalet av projekt.

Så är urvalskriterierna uppbyggda

Ett urvalskriterium är ett påstående som beskriver en förutsättning som gör att projektet antas bidra till ett visst syfte eller mål.

Exempel på urvalskriterium:

Projektet skapar nya lokala lösningar för minskad klimatpåverkan

Varje urvalskriterium har fyra tillhörande komponenter: en maxpoäng, bedömningsgrunder, ett visst antal poängsteg och poängkrav till varje poängsteg. De olika komponenterna beskrivs under rubrikerna nedan.

Maxpoäng

Urvalskriterierna kan ha olika hög maxpoäng. LAG väljer själva hur många poäng varje urvalskriterium maximalt ska kunna ge. På så sätt kan kriterierna få olika stort utslag. Kriterierna viktas alltså inte separat, utan varje kriteriums möjliga maxpoäng speglar hur viktigt kriteriet anses vara.

Den sammanlagda poängen för alla urvalskriterier som används inom ett insatsområde ska vara 1 000 poäng. Att utgå ifrån 1 000 poäng som bas gör det enkelt att få en bild av hur stor andel av den sammanlagda poängen varje enskilt urvalskriterium maximalt kan ge och hur tongivande det blir jämfört med de andra kriterierna.

Exempel

Urvalskriterium: *Projektet skapar nya lokala lösningar för minskad klimatpåverkan*

Maxpoäng: 200 poäng

Bedömningsgrund(er)

Till varje poängsteg hör bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna är hjälpmedel som förklarar hur kriteriet ska tolkas och användas. Syftet med bedömningsgrunderna är att de ska hjälpa till att göra likvärdiga och konsekventa bedömningar. Om ni använder värdeord eller begrepp i kriteriet behöver de definieras och förklaras i bedömningsgrunden. Använd gärna exempel i bedömningsgrunderna.

Exempel

Urvalskriterium: *Projektet skapar nya lokala lösningar för minskad klimatpåverkan*

Maxpoäng: 200 poäng

Bedömningsgrunder:

En ny lokal lösning kan vara till exempel ...

Minskad klimatpåverkan avser/innebär ...

Antal poängsteg

Ett urvalskriterium kan utformas med ett eller flera poängsteg. Om kriteriet endast har ett poängsteg kan det antingen uppnås helt eller inte alls. Om ett kriterium i stället har flera poängsteg kan det uppnås i olika stor utsträckning eller inte alls.

Om flera poängsteg används behöver stegen alltid vara jämna: det ska vara lika många poäng mellan varje steg. För ett urvalskriterium med maxpoängen 200 poäng och två poängsteg ska varje steg alltså motsvara 100 poäng. För att steg två ska kunna uppnås behöver också steg ett vara uppnått. På så sätt blir det tydligt vilket av poängstegen ansökan når upp till.

Poängkrav

Poängkraven beskriver vad som krävs för att en ansökan ska kunna nå upp till respektive poängsteg. Om poäng ges i flera steg behöver alla tidigare steg vara uppfyllda för att nästa steg ska kunna bli aktuellt.

Exempel

Urvalskriterium: *Projektet skapar nya lokala lösningar för minskad klimatpåverkan*

Maxpoäng: 200 poäng

Bedömningsgrunder: *En ny lokal lösning kan vara till exempel...Minskad klimatpåverkan avser/innebär ...*

Två poängsteg.

Poängkrav:

100 p: Projektet bidrar till att den egna organisationen minskar sin klimatpåverkan

200 p: Projektet bidrar till att fler organisationer, utöver den egna organisationen, minskar sin klimatpåverkan

Så fungerar poängsättningen

Varje ansökan om stöd söks inom ett visst insatsområde och bedöms därmed utifrån insatsområdets specifika urvalskriterier. Tillsammans ger urvalskriterierna inom ett insatsområde 1 000 poäng. Ju fler kriterier ett insatsområde har, desto mindre utslag får därför varje enskilt kriterium. Vi rekommenderar att ni använder så få kriterier som möjligt.

LAG väljer ett lägsta antal poäng som en ansökan måste uppnå för att kunna beviljas stöd, en så kallad minimipoängnivå. Den lägsta minimipoängnivån som rekommenderas av EU-kommissionen och Jordbruksverket är 30 procent, det vill säga 300 poäng. En tillräckligt hög minimipoängnivå garanterar en viss kvalitetsnivå på projekten som beviljas stöd och hjälper till att välja ut de bästa projekten. Det går bra att använda olika minimipoängnivåer för olika insatsområden. Nivån är möjlig att justera under programperioden. I tabell 1 visas ett exempel på hur strukturen för poängsättning kan se ut för ansökningar inom ett insatsområde med fyra urvalskriterier.

Tabell 1 Exempel på poängsättning för ansökningar inom ett insatsområde med fyra urvalskriterier.

Nummer	Urvalskriterium	Bedömningsgrund	Poängkrav	Maxpoäng	Tilldelade poäng	Motivering
1	Projektet skapar nya lokala lösningar för minskad klimatpåverkan.	Ny lokal lösning avser/innebär ... Minskad klimatpåverkan kan vara till exempel ...	Poäng ges i två steg. Steg 1 måste uppfyllas för att steg 2 ska bli aktuellt. Steg 1 (100 p) Projektet bidrar till att <u>den egna organisationen</u> minskar sin klimatpåverkan. Steg 2 (200 p) Projektet bidrar till att <u>fler organisationer, utöver den egna organisationen</u> , minskar sin klimatpåverkan.	200 p	200 p	Ansökan tilldelas 200 poäng därför att ... Det framgår av svaret på fråga x i ansökan ...
2	Projektet bidrar till...	Med det avses ... Exempelvis ...	Ett poängsteg. Hela maxpoängen (300 p) ges om projektet bidrar till ...	300 p	0 p	Ansökan tilldelas inga poäng därför att ...
3	Ansökan har ...	Det definieras som ...	Poäng ges i tre steg. Steg 1 måste uppfyllas för att övriga steg ska bli aktuella. Steg 1 (50 p) Ansökan har ... Steg 2 (100 p) Ansökan har ... Steg 3 (150 p) Ansökan har ...	150 p	100 p	Ansökan tilldelas 100 poäng därför att ... Det framgår av svaret på fråga x i ansökan ...
4	Projektet främjar ...	Främja innebär till exempel att ...	Poäng ges i två steg. Steg 1 måste uppfyllas för att steg 2 ska bli aktuellt. Steg 1 (175 p) Projektet främjar ... Steg 2 (350 p) Projektet främjar ...	350 p	350 p	Ansökan tilldelas 350 poäng därför att ... Det framgår av svaret på fråga x i ansökan ...
Summa			Minimipoängnivå: 500 p	1 000 p	650 p	

Den tilldelade poängen för varje urvalskriterium speglas av vilket poängsteg som anses ha uppfyllts. Kriterium 1 har två steg och en maxpoäng på 200 poäng. Både steg 1 och 2 anses ha uppnåtts, och därför når ansökan upp till steg 2 och tilldelas 200 poäng för kriteriet. Kriterium 2 har bara ett poängsteg med värdet 300 poäng, som alltså är kriteriets maxpoäng. Eftersom kriteriet inte anses uppfyllas i det här exemplet tilldelas ansökan 0 poäng. För kriterium 3 anses ansökan i exemplet uppfylla steg 2 av 3 och tilldelas därför 100 poäng av den möjliga maxpoängen på 150 poäng. För kriterium 4 anses ansökan slutligen uppfylla steg 2 av 2 och tilldelas därför maxpoängen 350 poäng. Den sammanlagda poängen för de fyra kriterierna blir den poäng som ansökan tilldelas: 650 poäng. I exemplet i tabellen kan ansökan beviljas eftersom den totala poängen som ansökan tilldelas (650 poäng) överstiger minimipoängnivån (500 poäng).

När LAG poängsätter en ansökan behöver de skriva en motivering till varför projektet anses uppfylla ett visst poängsteg. Det är viktigt att motiveringen beskrivs på ett utförligt sätt. Mer om vad motiveringen till poängsättningen ska innehålla finns att läsa i kapitlet ”Användning och bedömning av urvalskriterierna” som kommer att uppdateras under våren 2022.

Ta fram urvalskriterier

Följande avsnitt handlar om viktiga aspekter att ta hänsyn till när ni formulerar nya kriterier. Vill ni använda generella kriterier som gäller för alla ansökningar inom ert leaderområde, eller ska ansökningar inom olika insatsområden ha separata kriterier, så kallade insatsområdesspecifika kriterier? Vilka syften och mål vill ni att kriterierna ska styra mot? Och hur ska kriterierna formuleras?

Generella eller insatsområdesspecifika kriterier?

En uppsättning urvalskriterier ska tas fram för varje insatsområde i den lokala utvecklingsstrategin. Kriterierna kan vara generella och användas för att bedöma alla ansökningar inom ett och samma leaderområde, eller så kan de vara specifika för ett visst insatsområde, så kallade insatsområdesspecifika kriterier. Det går bra att använda samma specifika kriterier i flera av insatsområdena i strategin. Varje leaderområde får själva välja om uppsättningen urvalskriterier ska bestå av enbart generella kriterier, både generella och insatsområdesspecifika kriterier eller enbart insatsområdesspecifika kriterier för varje insatsområde.

Förstudier

Det är möjligt att använda en separat uppsättning med urvalskriterier för förstudier. Om ni väljer att använda särskilda urvalskriterier för förstudier ska de kunna användas för alla förstudier oavsett insatsområde. De särskilda kriterierna för

förstudier kan antingen kombineras med de generella kriterierna eller användas separat.

Formulera kriterierna som påståenden

Formulera varje urvalskriterium som ett påstående. Bra sätt att formulera kriterier kan till exempel vara ”Projektet bidrar till ...”, ”Projektet främjar ...”, ”Projektet har ...” och ”Ansökan innehåller ...”.

Kriterier som inte kan verifieras vid ansökningstillfället är mer osäkra

Vi rekommenderar att utforma de flesta av kriterierna så att de handlar om förutsättningar hos projektet som kan verifieras vid ansökningstillfället. Exempel på sådana kriterier är ”Projektet har lokal förankring” och ”Ansökan innehåller konkreta beskrivningar av hur de övergripande principerna integreras i planeringen och genomförandet av projektet”.

Urvalskriterier som handlar om vad projektet förväntas bidra med i framtiden innebär däremot alltid en mer osäker bedömning än kriterier som identifierar en befintlig förutsättning. Det beror på att sådana kriterier inte kan verifieras vid ansökningstillfället utan först efter projektets avslut. Därmed går det inte att veta säkert om projektet faktiskt kommer att leva upp till det som beskrivs i ansökan. Ett exempel på ett sådant kriterium är ”Projektet bidrar till nya arbetstillfällen”. Kriterier som inte kan verifieras vid ansökningstillfället behöver analyseras noggrant vid poängbedömningen. Mer information om detta finns i avsnittet ”Användning och bedömning av urvalskriterierna”.

Koppla varje kriterium till ett syfte eller ett mål

När ni formulerar nya kriterier är det viktigt att utgå ifrån det bakomliggande syftet eller målet som kriteriet ska styra mot. Vilka syften och mål vill ni att projekten som ni prioriterar ska bidra till? Det finns olika syften och mål som kan vara relevanta att ta hänsyn till när ni prioriterar projektansökningar. Det är till exempel

- projektets förväntade bidrag till målen i er utvecklingsstrategi
- projektets bidrag till de övergripande principerna om hållbar utveckling, likabehandling, icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män
- projektets förenlighet med de grundläggande principerna i leadermetoden
- verksamhetens potential för långsiktighet efter projektets avslut
- kapaciteten hos den som söker stöd att genomföra projektet med gott resultat.

Tänk på att ha en röd tråd som kopplar ihop urvalskriteriet med syftet eller målet, det vill säga vad ni vill att projektet ska leda till och bidra med. I tabell 2 listas

några exempel på resonemang som utgör sådana kopplingar i den mittersta kolumnen.

Tabell 2 Exempel på sätt att formulera kopplingen mellan syfte och urvalskriterier.

Syfte och mål	Koppling	Urvalskriterium
Planera och genomföra projektet enligt grundläggande principer i leadermetoden	Lokal förankring är en central del av leadermetoden som har saknats i flera projekt. Vi vill därför arbeta för att öka den lokala förankringen.	Projektet har lokal förankring.
Skapa potential för långsiktiga resultat och effekter	Vi vill säkerställa att projekten bidrar till långsiktig förändring i vårt område och att verksamheterna inte läggs ner efter projektens avslut.	Det finns en realistisk och konkret plan för hur projektets resultat kan föras vidare efter projektets avslut.
Bidra till mål om klimatomställning i utvecklingsstrategin	Vi vill öka takten i klimatomställningen i vårt område och prioritera projekt som kan minska områdets klimatpåverkan.	Projektet bidrar med lösningar som leder till minskade utsläpp av växthusgaser.

Grundvillkor

Utöver de villkor som kontrolleras utifrån handläggningsrutiner när en ansökan handläggs, kan ni även välja att använda egna grundvillkor i kombination med urvalskriterierna. Det är LAG som ska bedöma ansökningarna enligt både de egna grundvillkoren och urvalskriterierna.

Grundvillkor är förutsättningar som ska vara helt uppfyllda för att en ansökan ska kunna få stöd och har som främsta syfte att hindra bristfälliga projekt från att gå vidare till poängbedömning. Grundvillkoren poängsätts inte, utan varje grundvillkor behöver uppnås i sin helhet för att en ansökan ska gå vidare till bedömning enligt urvalskriterierna. Grundvillkoren fyller därav en annan funktion än urvalskriterierna.

Exempel på grundvillkor kan vara ”Projektet ryms inom ramen för strategin” och ”Projektet är lokalt förankrat”. Att använda sig av grundvillkor kan vara en hjälp för att ytterligare styra mot strategins mål och att undvika att bevilja stöd till projekt som inte styr mot de mål man vill uppnå.

Om ni till exempel väljer att ha ”Projektet har god genomförandekapacitet” som ett grundvillkor, måste villkoret vara uppfyllt för att en ansökan ska kunna beviljas stöd. Om ni i stället använder ”Projektet har god genomförandekapacitet” som ett urvalskriterium kan projektet beviljas stöd även om det får 0 poäng för detta urvalskriterium, förutsatt att ansökan tilldelas tillräckligt hög poäng för de andra kriterierna för att nå upp till minimipoängnivån. Vi rekommenderar att ni använder grundvillkor i stället för generella kriterier för sådant som ni tror att många ansökningar får full poäng för.

Användning och bedömning av urvalskriterierna

Under programperioden 2023–2027 kommer poängsättningen av projektansökningar att göras i Jordbruksverkets it-system för handläggning, FLIT. Varje leaderområdes egna urvalskriterier med tillhörande bedömningsgrunder, poängkrav och maxpoäng kommer att byggas in i FLIT.

Till poängsättningen av varje kriterium är det viktigt att det finns en motivering som är specifik för projektet. I avsnittet nedan beskriver vi hur poängsättningen i handläggningssystemet FLIT kommer att fungera och vad motiveringen till poängsättningen ska innehålla.

Poängsättning

Poängsättningen av en ansökan enligt urvalskriterierna baseras på LAG:s styrelses samlade bedömning av ansökan. Vid poängsättningen av ansökan registrerar ni vilket poängsteg styrelsen bedömer att ansökan har nått upp till för varje urvalskriterium i FLIT.

Urvalskriterieverktyget i FLIT

Figur 2 visar hur urvalskriterieverktyget kommer att se ut i FLIT. Bilden är en prototyp och kan skilja sig från hur det kommer att se ut i verkligheten när verktyget är färdigt. Verktyget kommer att finnas under fliken ”Urvalskriterier” i FLIT.

Urvalskriterier

Totalpoäng: 430 poäng

UIC-nr	Urvalskriterium	Bedömningsgrund	Poängkrav	Poängsteg	Maxpoäng
1	Text	Text	Text	1	120
2	Text	Text	Text	4	200
3	Text	Text	Text	1	260
4	Text	Text	Text	2	420

Antal steg	Motivering
1	Text
2	Text
0	Text
1	Text

Poäng räknas automatiskt

120

100

0

210

430 Total

Figur 2 Prototyp av urvalskriterieverktyget i handläggningssystemet FLIT.

Kolumnerna innanför den gröna markeringen kommer att vara ifyllda på förhand med era urvalskriterier för varje ärende. Här kommer era urvalskriterier, bedömningsgrunder, poängkrav, poängsteg och maxpoäng att stå. Dessa uppgifter kommer att hämtas från bilaga 4 i er lokala utvecklingsstrategi som innehåller era urvalskriterier.

Rätt urvalskriterier för varje ärende genereras baserat på det leaderområde, det insatsområde och den typ av projekt som gäller för ansökan. Dessa inriktningar väljs av den som gör om ansökan om projektstöd i e-tjänsten.

Kolumnerna innanför den blåa markeringen är de uppgifter som ni kommer att fylla i när ansökan hanteras. Det är dels antalet poängsteg som styrelsen bedömer att ansökan når upp till, dels en motivering till bedömningen för varje urvalskriterium. Vad motiveringen behöver innehålla beskrivs mer ingående i avsnittet med rubriken ”Motiveringen till poängbedömningen” nedan.

Innanför den gula markeringen står den poäng som ansökan tilldelas. Poängen genereras automatiskt baserat på urvalskriteriernas maxpoäng och antalet poängsteg ni registrerar att ansökan når upp till.

Motivering till poängbedömningen

Det är viktigt att poängsättningen av varje urvalskriterium motiveras. Motiveringen ska innehålla

- en analys av på vilket sätt och i vilken utsträckning den specifika ansökan lever upp till urvalskriteriet
- information om vilken del av ansökan som styrker bedömningen, det vill säga var i ansökan informationen som ligger till grund för bedömningen och poängsättningen finns.

Det ska framgå av motiveringen att LAG-styrelsen, utifrån sin samlade kompetens, har gjort en bedömning av ansökan och huruvida de uppgifter som finns i ansökan anses vara rimliga och trovärdiga. Ansökan ska inte betraktas som ett facit.

Poäng kan bara ges för ett urvalskriterium om det går att hitta uttrycklig information som tydligt styrker att ansökan uppfyller kriteriet i ansökan. Det är alltså viktigt att inte göra vida tolkningar och ”läsa mellan raderna” i ansökan. Saknas den information som krävs för att ge poäng behöver ansökan kompletteras.

Tänk på att en utomstående person ska kunna läsa LAG:s motivering till poängsättning tillsammans med ansökan och på ett enkelt sätt kunna förstå vad motiveringen grundas på.

Framåsyftande kriterier ställer högre krav på motiveringen

Att ett urvalskriterium är framåsyftande innebär att det identifierar om projektet kan *förväntas* bidra med ett visst resultat i framtiden. Det innebär att ett sådant kriterium inte kan verifieras vid tidpunkten för poängbedömningen utan först i ett senare skede. Ett framåsyftande urvalskriterium ställer högre krav på styrelsens analys och bedömning av ansökan än ett urvalskriterium som kan verifieras vid ansökningstillfället.

Om ett kriterium är framåsyftande behöver styrelsen ta ställning till om de resultat som projektet förväntas uppnå enligt ansökan är rimliga, både sett till omfattningen av resultatet och typen av resultat. Styrelsens bedömning av rimligheten ska då ingå i motiveringen till poängsättningen.

Exempel:

Om ett kriterium identifierar huruvida projektet förväntas leda till att personer utvecklar sin kompetens behöver styrelsen ta ställning till

- varför och på vilket sätt det är rimligt att anta att projektet kommer att leda till att deltagare får högre kompetens
- om och varför det är rimligt att anta att kompetensen kommer att utvecklas hos så många personer som ansökan anger.

Ni kan antingen dokumentera styrelsens poängsättning och motiveringar i FLIT direkt under LAG-mötet eller föra in uppgifterna i FLIT efter mötet.

Större möjlighet att följa upp kriterierna och poängen

Att urvalskriterierna och poängbedömningen byggs in i FLIT innebär att de tilldelade poängen och motiveringarna blir möjliga att följa upp genom digitala datauttag. Syftet är att underlätta uppföljning av hur urvalskriterierna fungerar under programperioden och göra det möjligt att få en överblick av bedömningarna av ansökningarna.

Med en bättre uppföljning blir det möjligt att följa fördelningen av pengar inom Leader på ett mer transparent sätt. Samtidigt kan ni få en tydligare bild av hur höga poäng ni har tilldelat ansökningarna i ert område för olika kriterier och hur kriterierna fungerar på en aggregerad nivå.